

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра міжнародних економічних відносин ім. Артура Голікова

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни

«СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»

рівень вищої освіти – другий (магістерський)

галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність – 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма – «Міжнародна та європейська економічна інтеграція»

вид дисципліни – за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к.е.н., доц. Резніков В.В.

1. Навчальний контент:

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни:

ТЕМА 1. Теоретичні аспекти економічної інтеграції на різних рівнях та етапах розвитку.

Поняття «економічна інтеграція», особливості, види, етапи розвитку ринкової інтеграції та інтеграції економічних систем, рівні розвитку інтеграційних процесів, економічна інтеграція міст та регіонів країни

ТЕМА 2. Економічна дипломатія, історія її формування та роль у міжнародних економічних відносинах. Економічна дипломатія та економічна безпека.

Поняття та теоретичні аспекти дипломатичної діяльності та економічної дипломатії; еволюція розвитку економічної дипломатії; форми, суб'єкти економічної дипломатії та її фактори впливу на міжнародні відносини; економічна інтеграція та її роль у міжнародних та дипломатичних відносинах: сутність, структура, перспективи та загрози.

ТЕМА 3. Політичні цілі та інструменти економічної дипломатії інтеграційних об'єднань: підтримка національних інтересів на міжнародних ринках.

Економічна дипломатія за видами: двостороння, багатостороння, плюрілатеральна, колективна. Багатостороння і регіональна економічна дипломатія та їхня роль у формуванні регіонального та єдиного світового економічного простору. «Дипломатія впливу» та її зв'язок з економічною дипломатією. Види дипломатії: «Консультативна дипломатія», «Конференціальна дипломатія», «Культурна дипломатія», «Фінансова дипломатія», «Публічна дипломатія», «Енергетична дипломатія», «Корпоративна дипломатія» та ін.

ТЕМА 4. Торгово-економічна дипломатія: види та особливості реалізації.

Теоретичні поняття категорій «Торгова дипломатія» та «Комерційна дипломатія». Основні економічні та зовнішньополітичні доктрини етапу становлення економічної дипломатії (меркантилізм і фізіократи; фрітредерство і протекціонізм). Вклад кейнсіанства у перехід від торгової дипломатії до економічної. Економічна дипломатія за рівнями: макро- й мікрорівень, особливості її реалізації. Національні інтереси та економічна інтеграція на макро- й мікрорівнях міжнародних відносин.

ТЕМА 5. Особливості економічної дипломатії з питань реалізації інтеграційної та регіональної політики ЄС та інших інтеграційних об'єднань.

Міжнародний досвід регіональної економічної дипломатії. Розвиток європейської дипломатії. Економічна дипломатія Європейського Союзу: особливості та характеристика. Процедури прийняття обов'язкових норм в рамках економічної дипломатії. Торгові договори, фінансові та валютні угоди, прикордонні конвенції, конвенції про уникнення подвійного оподаткування та боротьби з ухиленням від податків, договори про захист капіталовкладень, угоди про спільне використання окремих територій, налагодження економічних відносин між державами.

ТЕМА 6. Фінансова та торговельно-інвестиційна дипломатія на службі Європейського союзу.

Теоретичне поняття «фінансової дипломатії» та «фінансової безпеки». Задачі фінансової дипломатії. Інвестиційна дипломатія, як фактор економічного розвитку. Боргова дипломатія та регіональна фінансова дипломатія. Дипломатія міжнародної технічної допомоги. Дипломатичні засоби вирішення міжнародних фінансових криз (ліквідності, платоспроможності). Валютні системи як складова міжнародних економічних відносин та міжнародна економічна безпека. Валютні війни: історія та особливості розвитку. Особливості економічної безпеки у Європейському союзі. Багатостороння економічна дипломатія та її роль у регулюванні зовнішньої торгівлі.

ТЕМА 7. Енергетична дипломатія провідних світових країн-лідерів та Європейського союзу.

Поняття «Енергетична дипломатія». Рівні енергетичної дипломатії. Учасники енергетичної дипломатії. Основні пріоритети енергетичної дипломатії. Геополітика енергетичного ринку Європи. Європейська енергетична політика: особливості розвитку. Механізми багатосторонньої взаємодії у ЄС. Спільна Енергетична стратегія України та ЄС до 2030 року.

ТЕМА 8. Особливості співробітництва України з ЄС та країнами Європи: економіко-дипломатичний аспект.

Особливості економічної дипломатії провідних країн Європейського Союзу: Німеччини, Франції, Великої Британії, Іспанії. Розвиток економіко-дипломатичних відносин України та Європейського Союзу. Економічні інтереси України та її місце у світовій економіко-політичній системі. Економіко-дипломатичне співробітництво України з інституціями Євросоюзу.

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальний характер та особливості економічної інтеграції. Знайомство студентів з програмою курсу, цілями і завданнями дисципліни. Аналіз джерел і літератури по курсу. Пояснення вимог до студентів. Розгляд основних понять курсу: «дипломатія», «економічна дипломатія», «геоекономіка», «транснаціональні корпорації» та ін.	1
2.	Загальні аспекти економічної дипломатії Євросоюзу та інститути. Забезпечення свободи руху капіталів в країнах Західної Європи. Дипломатична історія створення ЄЕС (1957), Європейського платіжного союзу (1950), ринку євровалют (1974), Європейської валютної системи (1979). Співпраця емісійних установ.	1
3.	Особливості економічної колоніальної політики країн Європи. Зміщення центрів економічної влади в II пол. XX століття. Нові центри зовнішньоекономічної активності. Еволюція пріоритетів в складі завдань, що вирішуються економічною дипломатією. Зміни в дипломатичному забезпеченні економічної діяльності держави. Перехід від захисту вітчизняного виробника до залучення іноземних виробників. Початок координації макроекономічної політики різних країн.	1
4.	Інституції економічної дипломатії ЄС як складової інтеграційної політики Служби економічної дипломатії в системі державного та інституційного управління ЄС. Внутрішньовідомча та міжвідомча групи в організації економічної дипломатії ЄС. Суб'єкти економічної дипломатії поза відомств закордонних справ.	1
5.	Особливості фінансової дипломатії: «дипломатія долара та євро» Економічна дипломатія і МВФ. Роль США, Німеччини, Великобританії, Франції, Канади та Японії як країн-найбільших кредиторів. Група Десяти (країни підписали Загальні угоди про кредити - Велика Сімка, Бельгія, Нідерланди, Швеція, Швейцарія).	1
6.	Стратегія енергетичної дипломатії європейського та євразійського союзів Енергетична дипломатія. Дипломатична історія Міжнародного енергетичного агентства при ОЕСР. Дипломатична історія ОПЕК. Досвід двосторонніх угод з країнами енерго-експортерами.	1
7.	Зона вільної торгівлі Україна-ЄС – особливості торгівельної дипломатії Економічна інтеграція в Європі і місце торгівлі в поглибленні інтеграції. Створення митного союзу ЄС і формування єдиної зовнішньоторговельної політики. Роль інститутів ЄС в регулюванні зовнішньої торгівлі та місце України.	1
8.	Особливості співпраці України з провідними інтеграційними союзами світу Місце ЄС у світовій політико-економічній системі. Причини співпраці ЄС з країнами, що розвиваються і можливі варіанти вирішення «проблеми розвитку». Теорія «гегемоністичної стабільності» і її корисність для аналізу економічної дипломатії США. Просування інтересів американських промислових компаній на зовнішніх ринках.	2

Рекомендована література до підготовки семінарських занять та самостійної роботи:

1. Богучарский Е.М. Институты современной дипломатии: курс лекцій. – М.: МГИМО, 2015. – 477с.
2. Дипломатия: Модели, формы, методы: Учебник для вузов / Т.В. Зонова. – М.: «Аспект пресс», 2014 – 348 с.
3. Капица Л.М. Экономическая дипломатия в условиях глобализации : учеб. Пособие / под общ. Редакцией Л.М. Капицы – М.: МГИМО. – 2010. – 624 с.
4. Мавланов И.Р. Экономическая дипломатия: учеб. Пособие / И.Р. Мавланов. – 2-е изд., - М.: «Аспект пресс», 2016. – 528 с.
5. Нижник В.М. Економічна дипломатія і економічна безпека України: Навч. посіб. / В.М. Нижник.– Хмельницький: ХНУ, 2007. – 494 с.
6. Сагайдак О.П. Посольство і консульство: організація і форми роботи: навч. Посіб. / О.П. Сагайдак, П.Д. Сардачук. – К. : Знання, 2014. – 317 с.
7. Фліссак К.А. Економічна дипломатія у системі забезпечення національних інтересів України: монографія / К.А. Фліссак. Тернопіль: Новий колір, 2016. – 812 с.

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни: Індивідуальним навчально-дослідним завданням є підготовка есе. Есе передбачає вираз автором своєї точки зору у вільній формі, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість творчого освітлення матеріалу, продемонструвати нестандартність і гнучкість мислення. Варіант есе вибирається студентами зі списку, запропонованого або запропонованого самими студентами за заданими викладачем темами:

1. Опрацювати тему: Лобізм як інструмент економічної дипломатії
2. Опрацювати тему: Економічна дипломатія як інструмент реалізації експортної політики держави
3. Опрацювати тему: Економічна дипломатія Євросоюзу і США
4. Опрацювати тему: Економічна дипломатія Євросоюзу і країни, що розвиваються
5. Опрацювати тему: Економічна дипломатія Євросоюзу і країни кандидати
6. Опрацювати тему: Регіональна торгівельна дипломатія України в умовах євроінтеграції
7. Опрацювати тему: Роль державних установ України в реалізації інтеграційної економічної дипломатії
8. Економічна дипломатія Євросоюзу та Євразійського союзу

4. Завдання семестрових письмових залікових робіт: Підсумковий контроль з дисципліни «СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ» (40 балів)

ВАРІАНТ

1. Теоретичне питання – 15 балів
 - Причини зародження економічної дипломатії.
 - Причини початку домінування торгової дипломатії і її прояви
2. Додаткове завдання – 10 балів
Економічна дипломатія як інструмент забезпечення національних інтересів країни
 - А) Місце, роль і методи економічної дипломатії
 - Б) Агенти економічної дипломатії
 - В) Двостороння економічна дипломатія
 - Г) Багатостороння економічна дипломатія